

**MĀCĪŠANĀS GRŪTĪBU
PROBLĒMU RISINĀŠANA
IZGLĪTĪBAS PROCESĀ
*RAKSTĪŠANAS TRAUCĒJUMI***

Autore: Aina Verze

LAI RAKSTĪŠANAS PROCESS VARĒTU DOD POZITĪVUS REZULTĀTUS, IETEICAMS IEVĒROT DAŽUS PRINCĪPUS:

- Skolēniem vienkārši un saprotami jāizskaidro uzdevumu mērķis.
- Ļoti taktiski un saudzīgi skolotājam jānovērtē darba rezultāti.
- Skolēnus jācenšas pārliecināt, ka grūtības var pārvarēt.
- Atzinīgi jānovērtē arī vismazākais sasniegums, bet vienlaikus skolotājam jābūt pietiekami prasīgam.
- Neatļaidīgi jāprasa, lai katrs darbs būtu izpildīts rūpīgi, lai burtnīcas būtu vienmēr tīras, katrs uzdevums glīti noformēts.

UZVEDĪBAS NOTEIKUMOS VAR IEKĻAUT ŠĀDUS PAMATNOSACĪJUMUS:

- Pieklājīgi sasveicināties atnākot un atsveicināties promejot.
- Ienākot kabinetā, nomazgāt rokas.
- Uzmanīgi ieklausīties logopēda teiktajā un stāstītajā. Izpildīt lūgto un sadarboties ar logopēdu vai grupas biedru.
- Aktīvi iesaistīties runas rotaļās, vingrinājumos, spēlēs.
- Atbalstīt, palīdzēt, neaizvainot vienaudzi, kuram ir grūtības izpildīt kādu vingrinājumu.
- Saudzīgi darboties ar kabinetā esošajām rotaļlietām, spēlēm.
- Beidzot darboties ar dažādām mantām, nolikt tās atpakaļ norādītajā vietā.

RAKSTU VALODAS TRAUCĒJUMI:

- Disleksija (aleksija) - daļējs vai pilnīgs specifisks lasīšanas traucējums.
- Disgrāfija (agrāfija) – daļējs vai pilnīgs rakstu valodas traucējums

Disgrāfijas cēlonis – to centrālās nervu sistēmas struktūru, kuras piedalās rakstīšanas procesā, mazbriedums un darbības traucējums.

DISGRĀFIJA VAR BŪT KĀ:

- patstāvīgs traucējums (bērnam nav nedz dzirdes, redzes, nedz intelekta nepietiekamības; tas nav saistīts ar mācību procesa nesistemātiskumu);
- simptoms bērniem ar alāliju, dizartriju, rinolāliju, afāziju, stostīšanos.
- Par disgrāfijas iedalījuma pamatu ir ņemta rakstīšanas operāciju nepietiekama attīstība.

Izdala:

- artikulāri akustisko disgrāfiju;
- akustisko (fonemātisko);
- disgrāfiju uz valodas analīzes un sintēzes traucējumu pamata;
- disgramatisko;
- optisko disgrāfiju.

NEATKARĪGI NO SKOLĒNU VECUMA, VEICOT LOGOPĒDISKO KOREKCIJAS UN ATTĪSTOŠO DARBU AR BĒRNIEM, KAM IR VSNA, FFN VAI FN, IR ŠĀDI KOPĪGIE UZDEVUMI:

- Mācīt skolēniem saklausīt valodas skaņas (iemācīt ieklausīties runā, noteikt vārda skaņu komponentus uz pareizas izrunas pamata).
- Pilnveidot novērošanas spējas (vispār un īpaši valodas jomā).
- Pilnveidot fonemātisko uztveri (iemācīt atšķirt skaņas pēc dzirdes, noteikt to skaitu un vietu vārdā).
- Precizēt to skaņu artikulāciju, kuras bērns izrunā nepareizi vai jauca, vai aizstāj.
- Ieviest runā no jauna iemācītās skaņas (kuru nebija, kuras pastāvīgi jauca vai aizstāja vai arī izrunāja nepareizi).
- Nostiprināt to skaņu analīzes un sintēzes līmeni, kāds bērnam bija, kad tika uzsākts logopēdiskais darbs, un pēc tam pakāpeniski iemācīt sarežģītākus skaņu analīzes un sintēzes paņēmienus

VINGRINĀJUMI PIRKSTU MUSKULATŪRAS UN VALODAS ATTĪSTĪBAI

- Bērna valodas attīstība ir cieši saistīta ar roku sīkās muskulatūras pilnvērtīgu darbību.
- Pirkstu vingrinājumi palīdz apgūt bērnam ne tikai elementāras pašapkalpošanās iemaņas, stimulē arī runas kustību centru darbību, veicina bērna garīgo attīstību.
- Rotaļas pirkstiem jeb pirkstiņspēles ir darbību kopums, kad ar pirkstiem attēlo dzejoli vai dziesmu, tādā veidā veicinot bērna valodas attīstību un artikulāciju.

- *Dzenis kala tiku, taku,*
 - *Pele mala piku, paku,*
 - *Cūka raka ruku, raku,*
 - *Tā tas bija, to tev saku.*
- /Latv. t. dz./*

RUNAS APARĀTA ORGĀNU

VINGRINĀJUMI

Vingrinājumi ar skaņu atdarināšanu. (Vingrinājums balss saišu darbības veicināšanai).

Š – atdarina vēja pūšanu; meža, jūras šalkšanu; čūskas šņākšanu. Izrunājot skaņu, jājūt „siltai vējiņš”.

S- atveido ūdens plūšanu pa krānu; izplūst gaiss no cauras riepas. Uz plaukstas jūtams „auksts vējiņš”.

L – mēle paceļas augstu gaisā kā lidmašīna debesīs. Mēle paceļas pret cietajām aukslējām, skan l-l-l.

Č – sienāzītis čīgā un lēkā č-č-č (tš, tš).

C – paliksim klusi – tss!

H- roku sildīšanas atdarinājums.

FOLKLORAS, DZIESMU IZMANTOŠANA

- Četrindes skaitīšana.
- Kaķītis podu sadauzīja,
- Krējumiņu našķēdams.
- Ko darīsim ar kaķīti?
- Liksim ķēķī peles ķert.

- Pantiņa skandēšana un citu latviešu tautas dziesmu skaitīšana.

- Kaķis ada zeķes,
- Zaķis ada zeķes kaķim.
- Kaķis dāvā zeķes zaķim,
- Zaķis dāvā zeķes kaķim,
- Kaķis staigā zaķa zeķēs.
- Zaķis staigā kaķa zeķēs.

LOGORITMIKA

- Logoritmika - bērnu valodas un vispārējās attīstības labošanas veids ar runas, kustību un mūzikas palīdzību.
- Kustības ar dziedāšanu, runāšanu;
- Spēles, rotaļas elementu izmantošana;
- Korigējošā vingrošana;
- Ritmikas elementu izmantošana;
- Vingrinājumi ar terapijas bumbām u. c.

IZDALES MATERIĀLA IZMANTOŠANA

- Liela loma ir izdales materiāla raksturam, ko izmanto logopēdijas nodarbībās, tā saturam un struktūrai, vizuālajam noformējumam. Sekmīgi var izmantot vārdnīcas, plakātus, pareizrakstības tabulas, dažāda veida attēlus, sagatavotas kartītes, uzskates līdzekļus u. c., kas tiek izmantoti uzdoto uzdevumu vai vingrinājumu pildīšanā.

RLI VALODAS KOREKCIJAS PROGRAMMĀ IR NORĀDĪTI DAŽĀDI PAŅĒMIENI, AR KURU PALĪDZĪBU LOGOPĒDS SASNIEDZ PLĀNOTO NODARBĪBAS MĒRĶI UN UZDEVUMUS.

- Paņēmieni var būt dažādi: vingrinājums, skaidrojums, stāstījums, atstāstījums, darbs ar tekstu, diskusija, dialogs, lomu spēle, didaktiskā logopēdiskā spēle, pareizrakstības mācības paņēmieni, prāta vētra, mutvārdu/ rakstveida atbildes uz jautājumiem, diktāts, diktāts ar uzdevumu, pārrunas, pārbaudes darbs, pāru darbs.

VEIDOJOT UN ATTISTOT SAISTĪTO RUNU, TIEK IZMANTOTI ŠĀDI PAŅĒMIENI – BĒRNU STĀSTĪJUMI, ATSTĀSTĪJUMI:

- Aprakstošais stāsts (par grāmatu, priekšmetu u.c.).
- Sižetisks stāsts (kāda notikuma atstāstījums – nosauc darbības vietu, laiku, personas, notikums. Piemēram, dzimšanas dienas norises posmi (darbības sākums, kulminācija, atrisinājums)).
- Pasakas vai stāsta atstāstījums.
- Stāstījums pēc uztveres – priekšmeta apraksts.
- Stāstījums, izmantojot dažāda veida attēlos redzamo informāciju (dažādi priekšmeti, sižeta attēli, grāmatas ilustrācijas, fotogrāfijas u.c.)
- Stāstījums pēc atmiņas – pēc personīgās, kolektīvās pieredzes, vēstules sacerēšana, par izlasīto grāmatu, redzēto multfilmu, piedzīvoto vai redzēto notikumu).
- Stāstījums pēc iztēles – stāsta, pasakas beigu sacerēšana, radošā stāstiņa veidošana pēc attēla.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS

- 1. Cukura A. Vispārēji vingrinājumi logoritmikā. – R.: Pētrgailis, 2004.
- 2. Miltiņa I. Skolotāja darba mape. – R.:RaKa, 2008.
- 3.Miltiņa I. Skaņu izrunas traucējumi.-R.: RaKa, 2005.
- 4. Miltiņa I., Pastare S. Pirmie soļi logopēdijā. – R.: IAI, 1995.
- 5. 10 mazi pirkstiņi. Pirkstiņspēles bērna attīstībai. – R.: Jumava, 2010.
- 6. Tūbele S. Ja skolēns raksta nepareizi. – R.: RaKa, 2004.

